Orędownik Urzędowy
miasta Bydgoszczy

Wychodzi raz w tygodniu co sobotę jako bezpłatny dodatek do „Dziennika Bydgoskiego".

Redakcja: Magistrat m. Bydgoszczy, Ratusz I p. pokój 15. Czynna codziennie od 6—7 wiecz.
Administracja: Administracja Dziennika Bydgoskiego, ulica Poznańska nr. 30.

Prenumerata: Miesięcznie mk. 1200,—
Kwartalnie „ 3600,—

OGŁOSZENIA:
Wiersz 33 mm. szeroki 300 mkp. Przy powtarzającym się ogłoszeniu udzielamy rabatu.

Cena egzemplarza mk. 300,—

№ 20. | Bydgoszcz, sobota, dnia 2. czerwca 1923 r. | Rok XXXX.

DZIAŁ URZĘDOWY.

OD REDAKCJI:
Z wydaniem niniejsz. numeru objęła administrację naszego pisma administr. Dziennika Bydgoskiego, dokąd upraszamy się w sprawach reklam i administracyjnych zwracać.

Z obrad Magistratu.

Protokół
publicznego posiedzenia Rady Miejskiej w Bydgoszczy
w piątek, dnia 25. maja 1923 r,
o godzinie 6-tej popołudniu.

Komplet Rady Miejskiej 60 członków.

Posiedzenie wobec niemożności przybycia Przewodniczącego Rady Miejskiej p. Tad. Janickiego, otwiera i kieruje niem I-szy zastępca przewodn. p. Wincenty Banach.

1. Uczczono uroczyście szeregowca Straży Pożarnej p. Nikodema Paliwodę za jego 25-letnią owocną pracę dla dobra miasta.

Pan Prezydent po poprzednim stosownem przemówieniu wręczył w imieniu Magistratu p. Paliwodzie dyplom oraz tytułem renumeracji 500 000 mk.

Pan Przewodniczący Rady Miejskiej wyraził w imieniu Rady Miejskiej również swe podziękowanie p. Paliwodzie.

2. Sprawozdawca p. Lewandowski.

Budżet Zarządu Długów na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje

dochody:	12 577 000 mk.
rozchody:	88 200 000 „
dopłata:	75 623 000 mk.

3. Sprawozdawca p. Lewandowski.

Budżet Administracji Kapitałów na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje

dochody:	13 633 600 mk.
rozchody:	2 564 600 „
nadwyżka:	11 069 000 mk.

4. Sprawozdawca pan Wardacki.

Budżet Urzędu Statystycznego na rok gosp. 1923 przyjmuje się jak następuje

dochody:	— mk.
rozchody:	34 970 000 „
dopłata:	34 970 000 mk.

z tem. że siły pomocnicze należy zredukować do 6, oraz ilość opału do połowy podanej w budżecie.

P. Wiceprezydent Dr. Chmielarski w imieniu Magistratu przyłączył się do powyższej uchwały.

5. Sprawozdawca p. Kronenberg.

Budżet Urzędu Gospodarczego na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje:

dochody:	**777 264 200 mk.**
rozchody:	**775 613 800 „**
nadwyżka:	**1 650 400 mk.**

6. Sprawozdawca p. Gosieniecki.

Budżet Taboru Miejskiego na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje

dochody:	38 750 000 mk.
rozchody:	321 800 000 „
dopłata:	283 050 000 mk.

7. Sprawozdawca p. Gosieniecki.

Budżet Straży Pożarnej na rok gospodarczy 1923 odroczono z tem, że należy wybrać komisję, składającą się z 5 członków, którаby łącznie z Deputacją Straży Pożarnej i Taboru Miejskiego, zbadała poszczególne pozycje budżetu. Do komisji wybrano pp. radnych: Gosienieckiego, Banacha, Lewandowskiego, Słomińskiego i Wardackiego.

8. Sprawozdawca pan Simmich.

Budżet Ustępów Publicznych na rok gospodarczy 1923 odroczono.

9. Sprawozdawca p. Domagalski.

Budżet Baraki na reemigrantów na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje

a) Budżet zwyczajny:

dochody:	3 500 000 mk.
rozchody:	5 900 000 „
dopłata:	2 400 000 mk.

b) Budżet nadzwyczajny:

dochody:	— mk.
rozchody:	21 000 000 „
dopłata:	21 000 000 mk.

z tem, aby Magistrat za pośrednictwem posłów sejmowych okręgu bydgoskiego starał się o uzyskanie subwencji kilkumiljardowej na cele opieki nad reemigrantami.

10. Sprawozdawca X. Putz.

Budżet Przytułku Niemowląt na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje

dochody:	1 550 000 mk.
rozchody:	9 820 000 „
dopłata:	8 270 000 mk.

11. Sprawozdawca pan Banach.

Budżet Administracji Spraw Ubogich na rok gospodarczy 1923 odroczono.

12. Sprawozdawca p. Dr. Nowiński.

Budżet Pieczy nad bezrobotnemi na rok gospodarczy 1923 odroczono.

13. Sprawozdawca pan Domagalski.

Budżet Domu Obywatelskiego na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje

a) Budżet zwyczajny:

dochody:	30 000 mk.
rozchody:	24 875 000 „
dopłata:	24 845 000 mk.

b) Budżet nadzwyczajny:

dochody:	— mk.
rozchody:	2 125 000 „
dopłata:	2 125 000 mk.

14. Sprawozdawca pan Matecki.

Budżet Zakładu Ludwiki na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje

a) Budżet zwyczajny:

dochody:	145 000 mk.
rozchody:	13 825 000 „
dopłata:	13 680 000 mk.

b) Budżet nadzwyczajny:

dochody:	— mk.
rozchody:	1 375 000 „
dopłata:	1 375 000 mk.

z tem, żeby Magistrat w najbliższym czasie wystąpił z wnioskiem celem zmiany statutu.

15. Sprawozdawca pan Safian.

Budżet Domu Sierot im. Henryka Dietza na rok gospodarczy 1923 przyjmuje się jak następuje

a) Budżet zwyczajny:

dochody:	22 900 000 mk.
rozchody:	23 960 000 „
dopłata:	21 060 000 mk.

b) Budżet nadzwyczajny:

dochody:	— mk.
rozchody:	5 000 000 „
dopłata:	**5 000 000 mk.**

16. Sprawozdawca pan Dzionora.

Budżet Bulwarku na rok gospodarczy 1923 odroczono.

17. Sprawozdawca pan Łazarski.

Budżet Urzędu Budowli Podziemnych na rok gospodarczy 1923 odroczono.

18. Sprawozdawca ks. Putz.

Budżet Muzeum i Archiwum Miejskiego na rok gospodarczy 1923 odroczono.

19. Sprawozdawca p. Zalewski.

Budżet fundusze i legaty na rok gospodarczy 1923 odroczono.

20. Sprawozdawca p. Janicki.

Jako członka Rady Miejskiej do Komisji Przeglądowej wybrano p. Mateckiego.

21. Sprawozdawca p. Lewandowski.

Magistrat wnosi o przychylenie się do uchwały swej z dnia 16 maja 1923 r. w przedmiocie zaciągnięcia od Banku Komunalnych Kas Oszczędności w Poznaniu dalszej pożyczki w sumie 400 000 000 mk.

Rada Miejska odracza wniosek Magistratu.

22. Sprawozdawca p. Lewandowski.

Magistrat wnosi o przychylenie się do uchwały swej z dnia 28 marca 1923 r. w przedmiocie umożenia pretensji pieniężnych gminy miasta Bydgoszczy.

Rada Miejska odracza wniosek Magistratu.

23. Punkt 24 protokółu z dnia 12 maja br. redaguje się w ten sposób, że budżet Urzędu Mieszkaniowego został na ostatnim posiedzeniu Rady Miejskiej odroczony.

23. Ogólne.

1. Przyjęto do wiadomości pismo p. radnej Noakowej, według którego składa mandat w Radzie Miejskiej, ze względu na to, że przyjęła płatną posadę przy administracji miejskiej.

2. Interpelacje w sprawie zarobków robotników komunalnych miasta Bydgoszczy uchwalono przekazać Magistratowi dla przychylnego rozpatrzenia.

3. Pan Przewodniczący odczytał okólnik wystosowany do reprezentantów poszczególnych ugrupowań w sprawie nieregularnego uczęszczania na posiedzenia Rady Miejskiej.

Na tem posiedzenie zamknięto.

(—) Banach. (—) Domagalski.
(—) Łazarski. (—) L. Kronenberg.

OBWIESZCZENIA z Magistratu.

Statut miejscowy

dotyczący wykonywania i umieszczania godeł reklamowych, wystaw, markiz, dekoracji, napisów, wizerunków, jako też malowania budynków wszelkiego rodzaju w mieście Bydgoszczy.

Na mocy ustawy z dnia 15 lipca 1907 roku (Zb. U. str. 260) przeciwko oszpecaniu miejscowości i okolic, które odznaczają się niezwykłym krajobrazem i uchwały Rady Miejskiej z dnia 8-go marca 1923 r., wydaje się dla miasta Bydgoszczy następujące przepisy miejscowe:

§ 1.

Wykonywanie i umieszczanie godeł reklamowych, wystaw, markiz, dekoracji, napisów, wizerunków, jako też malowanie budowli wszelkiego rodzaju, o ile roboty są widoczne z ulic, dróg i placów publicznych, a nie służą wyłącznie do dekoracji okien wystawowych itp. wewnątrz budynku, wymaga zezwolenia policyjnego, którego można odmówić, jeżeli zamierzone prace mogły by wpłynąć niekorzystnie na wygląd ulic, miejscowości lub całego krajobrazu.

Powyższe postanowienie odnosi się także do istniejących już godeł i t. d., o ile one mają być zmienione, uzupełnione, albo częściowo lub zupełnie odnowione. Urząd policyjny może więc przy udzielaniu zezwoleń na tego rodzaju roboty zastosować przepisy, obowiązujące w myśl niniejszego rozporządzenia do robót nowych.

Zezwolenie na wykonanie godeł itd. odmawia się z reguły, jeżeli one miałyby być umieszczone na budowlach o historycznym lub zabytkowym charakterze.

Dekoracje w oknach wystawowych itd. nie muszą być zgłaszane; przy wykonaniu ich jednak należy zważać na to, aby nie działały oszpecająco. Usunięcia lub zmiany ich żądać można wtedy, jeżeli nie odpowiadają pod względem estetycznym słusznym wymaganiom lub jeżeli stały się z powodu zaniedbania niemiłemi dla oka.

§ 2.

Nie wydaje się przepisów zasadniczych co do dopuszczalnych wielkości i sposobu wykonania objektów, podlegających temu rozporządzeniu. Rozstrzygnięcie tych kwestji porusza się w poszczególnych wypadkach dla ulic i placów w mniej ważnych punktach miasta, urzędowi policji budowlanej, dla główniejszych zaś ulic i placów, powołanej przez Magistrat Komisji budowlano-artystycznej, której przysługuje taksamo, jak urzędowi policji budowlanej, prawo podania propozycji zmian ustnie lub w formie szkiców, które mają służyć w przyszłości na podstawę do dalszego opracowania.

Przed udzieleniem lub odmówieniem pozwolenia należy w ważniejszych wypadkach załatwianych przez powyższą komisję zasiągnąć także opinji Magistratu.

Za ulice i place główniejsze uważa się tymczasem: ul. Dworcową, ul. Gdańską, Plac Wolności, ul. Jagiellońską, ul. Toruńską, Stary Rynek, otoczenie kościoła farnego, Zacisze, Sielankę, Nowy Rynek, Plac Kościeleckich, Plac Kochanowskiego, Plac Piastowski, jakoteż wszystkie ulice i place, łączące się bezpośrednio z wymienionymi lub służące do ich połączenia. Zastrzega się że do wyżej wymienionej kategorji mogą zostać zaliczone i inne ulice i place, gdyby dobro miasta koniecznie tego wymagało.

§ 3.

Do podań o zezwolenie na wykonania należy dołączyć kolorowe rysunki w dwóch egzemplarzach. Przy mniejszych objektach położonych przy drugorzędnych ulicach, może Policja Budowlana uznać za wystarczający zwykły szkic z opisem i podaniem koloru.

Rysunki muszą się składać z ogólnego planu uwidaczniającego jakiemi plakatami, godłami itp. są już okryte odnośne budowle i ze szkiców samych godeł i t. p. w rozmiarach przynajmniej 1 do 20.

Do podania należy dołączyć prócz tego:

1. Piśmienne zezwolenie właściciela nieruchomości, na której dany przedmiot ma być umieszczony.
2. Obliczenie powierzchni godeł itd. a mianowicie, jeżeli te mają formę geometryczną odpowiednio do niej, zaś przy kształtach nieregularnych podług skonstruowanego prostokąta, w którym zmieścić się ma pismo, figury itp.

§ 4.

Na budynkach można umieścić tylko godła itd. o odpowiednich rozmiarach i tylko w takich miejscach, w których nie zostaną zakryte lub przecięte architektoniczne ozdoby, rzeźby i malowidła danych budynków i to tylko pod tym warunkiem, że godła te nie wpłyną ujemnie na ogólny harmonijny wygląd budynków. W ogólności służyć powinny do tego celu tylko gładkie ściany parteru lub pierwszego piętra, zaś w przypadkach koniecznych i wyjątkowych także ściany piętr wyższych, szczyty murów ogniowych lub grzbiety dachów, te ostatnie w pierwszej linji tylko przy budynkach służących czysto przemysłowym celom, lub też miejsca z założenia specjalnie dla celów reklamowych architektonicznie obmyślane.

Format i kolor godła muszą być zastosowane do ogólnego obrazu, a wszczególności zarządza się, by do malowania wszelkich objektów i samych fasad itd.

używano tylko kolorów pełnych i żywych, lecz nie jaskrawych i rażących któreby były obliczone tylko na to, by jaknajbardziej wpadać w oczy i ściągać przeto na siebie uwagę z dalszej odległości. Przy umieszczaniu godeł większych w miejscach najbardziej widocznych można zażądać rysunków perspektywicznych lub fotografji uwidaczniających całą sytuację a nadto szkiców kolorowych.

Specjalne wymaganie pod względem artystycznym można stawiać, jeżeli godła wystają na ulicę zwłaszcza w główniejszych punktach miasta.

§ 5.

Wszelkie podlegające temu statutowi miejscowemu reklamy, napisy itd. powinny być ułożone w poprawnym języku polskim z zachowaniem obowiązującej ortografji.

Jeżeli umieszcza się obok nich także napisy w innych językach, to tekst ich musi odpowiadać wiernie tekstowi polskiemu i musi być ortograficznie wypisany. Nalepianie plakatów, reklam, ogłoszeń kupieckich itd. na ścianach budynków, murach, ogrodzeniach jest nawet na krótki czas zasadniczo zabronione. Do tego celu wolno używać istniejących słupów reklamowych, lub też postarać się o specjalne tablice reklamowe.

§ 6.

Jeżeli reklamy, godła lub inne przedmioty, podlegające temu rozporządzeniu usuwa się z dotychczasowych miejsc z powodu zwinięcia przedsiębiorstwa lub innych przyczyn, należy murowane lub w jaki inny sposób użyte do przymocowania części, o ile są widoczne, do dwóch tygodni po zwinięciu przedsiębiorstwa wyjąć, powierzchnię zaś muru i inne uszkodzone części naprawić i tak pomalować, by miejsca naprawione, o ile możności, wcale się nie odznaczały; uszkodzone części architektoniczne muszą zostać w oznaczonym czasie uzupełnione, o ile nie stoją temu na przeszkodzie szczególne powody, jak n. p. niebezpieczeństwo mrozu, gdy tylko dane przeszkody znikną, należy zalegające roboty jaknajspieszniej wykonać.

Obowiązek wykonania wyżej wymienionych prac ciąży przedewszystkiem na tej osobie, na której polecenie przymocowano godła itd. Jeżeli dotyczący jest lokatorem, ma gospodarz domu obowiązek zawezwać go najpóźniej przy oddaniu lokalu dzierżawnego do wykonania powyższej roboty, donieść o tem niezwłocznie Urzędowi Policyjnemu i zawiadomić Urząd piśmiennie najpóźniej po upływie wyżej wymienionego 14-dniowego terminu, czy żądaniu stało się zadość.

Jeżeli gospodarz domu tego zaniecha, natenczas obowiązany jest sam te prace wykonać, a koszty ewentualnie ściągnąć od dotychczasowego lokatora. W przypadkach, gdy godła mają być usunięte z dotychczasowych miejsc i umieszczone na innych miejscach, obowiązują postanowienia niniejszego statutu miejscowego.

§ 7.

Kto przeciwdziała powyższym przepisom, podlega karze i to w każdym poszczególnym wypadku grzywnie do 300 marek, a wrazie niemożności zapłacenia karze aresztu do 3 dni. Prócz tego można zażądać usunięcia lub zmiany odnośnego objektu jeżeli nie odpowiada w całości lub w poszczególnych częściach powyższym przepisom.

Usunięcie objektu nie znosi kary; kto mimo wezwania nie usunie lub nie zmieni w przeciągu 2 tygodni, licząc od dnia wezwania odnośnego objektu, musi być przygotowany na przymusowe uzupełnienie lub usunięcie objektu na koszt jego.

Jeżeli wyjątkowo odstąpi się od usunięcia objektu bezprawnie wykonanego, należy wnieść natychmiast z powodu nieprawnego wykonania odnośne podanie w myśl przepisów niniejszego statutu; podanie należy wnieść także i wtedy, gdy objekt usunięto, lecz gdy zainteresowana strona życzy sobie umieścić go na nowo.

§ 8.

Niniejszy statut miejscowy obowiązuje z dniem ogłoszenia.

Bydgoszcz, dnia 10. III. 1923 r.

Magistrat.

(—) Dr. Sliwiński. (—) Hańczewski.

L. S.

Drugostronny statut miejscowy zatwierdza się.

Poznań, dnia 17. kwietnia 1923 r.

W imieniu
Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego
Przewodniczący:
w z. (podpis nieczytelny).

L. S.

Zatwierdzenie
L. Dz. U. 1029/23. S. A.

Ogłoszenie.

Wydział Krajowy w Poznaniu uchwalił na posiedzeniu dnia 21 grudnia 1922 na podstawie § 8 statutu krajowego z dnia 27 marca 1923 roku, że za rok etatowy 1923 na pokrycie odszkodowań za inwentarz dotknięty zarazą mają płacić:

1) Od każdego konia, osła, mula i osłomuła

a. posiedziciele, mający 1 do 10 sztuk 4 860,— mk.
b. posiedziciele, mający więcej sztuk 6 480,— mk.

2. Od każdej sztuki bydła rogatego

a. posiedziciele, mający 1 do 10 sztuk 900,— mk.
b. posiedziciele, mający więcej sztuk 1 215,— mk.

3. Zestawienie posiedzicieli, którzy muszą zapłacić powyżej podane składki, zostało wykonane podług urzędowego spisu inwentarza żywego z dnia 25-go września 1922 roku bez względu na zmiany, jakie nastąpiły po dokonaniu spisów.

4. Magistraty obliczają w czasie od 15. maja do 30. maja 1923 r. wysokość składek stosownie do uchwały Wydziału Krajowego z dnia 21. grudnia 1922 r. uwidocznią je w zestawieniach i wyłożą takowe do publicznego wglądu w czasie od 2. do 16. czerwca 1922 r.

Listy wyłożone będą dla Bydgoszczy w lokalu Urzędu Statystycznego przy ul. Grodzkiej 32 w godzinach służbowych od 9 rano do 2 popoł.

5. Przeciwko zestawieniu dopuszczalne są wnioski o sprostowanie zestawienia, które muszą być zgłaszane najpóźniej do 26. czerwca 1923 r. w Magistracie. O wnioskach rozstrzyga ostatecznie Magistrat.

6. Na podstawie zestawienia przystąpi Magistrat do poboru składek. Składki winny być uiszczone w czasie od 27-go czerwca do 10-go lipca 1923. Wpłacić je należy do Głównej Kasy Miejskiej w Ratuszu. Niezapłacone w tym czasie składki podlegają ściągnięciu w drodze egzekucyjnego postępowania administracyjnego, co jest połączone z wielkim kosztem.

Bydgoszcz, dnia 28. maja 1923.

(—) Dr. Sliwiński
prezydent miasta.

Sprzedaż koni wojskowych i źrebiąt od klaczy wojskowych.

Komenda Uzupełnień koni w Grudziądzu odwołuje z powodu zaszłych zmian poprzednio ogłoszone termina sprzedaży koni i źrebiąt wojskowych w czasie od 7. do 19. czerwca b. r. w Grudziądzu, Chełmnie, Chojnicach, Starogardzie i Pucku.

Natomiast odbędzie się licytacja dnia 2 czerwca 1923 roku o godzinie 9-tej w Grudziądzu na placu ćwiczeń przy koszarach generała Hallera ulica Lipowa 14—22 w ilości 30 koni i źrebiąt.

Bydgoszcz, dnia 29. V. 1923 r.

Magistrat — Urząd Wojskowy.

Wojsk. I. 1827/23.

U konia właściciela rzeźnika p. Górskiego zamieszkałego w miejscu przy Placu Poznańskim nr. 5 nosacizna wygasła.

Środki zapobiegawcze znosi się.

Bydgoszcz, dnia 25. maja 1923 r.

Miejski Urząd Policyjny.

Pl. VI. 1808/23 r.

Warszawa, dnia 10 kwietnia 1923 r.

Ministerstwo Rolnictwa
i Dóbr Państwowych.
Nr. 1133 — W. II. 1406 W. II.
W sprawie anemji złośliwej.

Do Pana Wojewody
w Poznaniu.

Ponieważ w wielu miejscowościach na obszarze b. dzielnicy pruskiej w powiatach granicznych b. Kongresówki nadal pojawiają się wypadki zachorzeń koni o przebiegu chronicznym, a konie giną wśród objawów anemji (co powoduje znaczne straty) Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych powołując się na pismo z dn. 7. 3. b. r. nr. 1154—W. II. pragnie w dalszym ciągu badać bliżej istotę tej choroby, i w tym celu prosi Pana Wojewodę o wydanie zarządzeń aby:

1. Wszyscy lekarze weterynaryjni powiatowi jak również wolno praktykujący konstatując pojawienie się tej choroby względnie jej podejrzenie niezwłocznie powiadamiali o tem najkrótszą drogą Kierownika Wydziału Hygjeny Zwierząt Państwowego Instytutu Naukowego Rolniczego w Bydgoszczy.
2. Powiatowi lekarze weterynaryjni brali czynny udział w przeprowadzeniu badań na miejscu i wogóle popierali pod każdym względem zamierzenie instytutu Rolniczego w Bydgoszczy.

Nadmienia się, że podróże lekarzy wet. związane z tą sprawą należy traktować jako służbowe.

Poznań, dnia 12. maja 1923 r.

Wojewoda
L. dz. 3201/22. I. D.
Do
wszystkich Starostw.

Powyższy odpis dekretu Ministr. Roln. i D. P., przesyłam z prośbą o zawiadomienie o treści wszystkich lekarzy wet. tak powiatowych jak i wolnopraktykujących ewentl. komunalnych.

Za Wojewodę:
(—) Lanowski.
Naczelnik Wydz. Admin.

Powyższe podaje się do wiadomości.

Bydgoszcz, dnia 23. maja 1923 r.

Miejski Urząd Policyjny.

Obwieszczenie

w przedmiocie wpłacania zaliczek na rok 1923 na dod. gminny do podatku dochodowego.

W myśl § 66 ustawy pruskiej o daninach komunalnych z dnia 14-go VII. 1923 r. pobrane zostaną od wszystkich podatników zaliczki — na poczet dodatku gminnego do państwowego podatku dochodowego na rok 1923 w wysokości połowy wymiaru tegoż dodatku za rok 1922. Wobec tego wzywa się niniejszem wszystkich podatników do uiszczenia w przeciągu 8 dni — licząc od dnia ogłoszenia zaliczki tejże w Miejskiej Kasie Podatkowej, Ratusz, pokój nr. 7. Przy wpłaceniu — należy wykaz podatkowy za rok 1922 przedłożyć.

Osobnych zawiadomień poza niniejszem ogłoszeniem nie wysyła się. Jeżeli wpłata w wyżej oznaczonym terminie uskuteczniona nie zostanie, nastąpi bezwłoczne przymusowe ściągnięcie — przez Oddział Egzekucyjny.

Bydgoszcz, dnia 26. maja 1923 r.

Magistrat — Urząd podatkowy.

Przybłąkane psy.

W niżej podpisanym urzędzi zgłoszono 2 przybłąkane psy. Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ulica Jana Kazimierza nr. 3, Biuro Pl. IV., I. piętro.

Bydgoszcz, 30 maja 1923 r.

Miejski Urząd Policyjny.

Pl. IV. 1941/1942/23.

Taksa kominiarska z dnia 21 lutego 1923 r. podwyższa się za zgodą Magistratu o dalsze 100 % i to od 1. kwietnia 1923 r.

Miejski Urząd Policyjny.

Pl. III. 1418/23.

Na stałe emigrują do Niemiec:

Becker Eryk
Bigalke Ernest
Bigalke Ferdynand
John Hermann
John Emma
Bredow Ilze
Bredow Walter
Würtz Olga.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

KRONIKA MIEJSKA.

Zwraca się uwagę na rozporządzenie policyjne z dnia 15. maja 1922 r. (patrz Orędownik Miejski m. Bydgoszczy z dnia 8. czerwca 1922 roku nr. 7) że przebywanie w parkach i plantach publicznych m. Bydgoszczy po godzinie 11 wieczorem jest wzbronione.

Ruch i życie narodowościowe.

W ubiegłym miesiącu wyemigrowało do Niemiec 79 niemców i 9 żydów. Do Bydgoszczy zaś przyprowadziło się 16 żydów z innych dzielnic.

Strajk.

Na tle zarobkowym zastrajkowało w dniu 30. b. m. około 2 500 robotników. Strajk trwa nadal. Zakłady użyteczności publicznej są jednak czynne. Robotnicy Rzeźni miejskiej nie strajkują.

Bezrobocie.

Bezrobotnych w Bydgoszczy jest 551 osób obojga płci zarejestrowanych. Rzeczywista liczba jest potrójna.

Kuchnia ludowa.

Z braku funduszy została zamknięta z dniem 15 kwietnia br.

Przestępczość karna.

Morderstw w miesiącu ubiegłym nie było. Aresztowano 216 osób i to: za kradzież 81, za oszustwo 8, za dezercję 1, za spędzenie płodu 1, za rajfurstwo 1, na rozkaz 5, za wałęsanie się, pijaństwo, prostytucję i inne mniej ważne przekroczenia 119.

Waria.

Tendencją zwyżkową na wszelkie artykuły zauważa się nadal. Brak artykułów żywnościowych oprócz cukru nie odczuwa się. Stan zdrowotności jest zadawalniający, epidemji zakaźnej nie było.

Sprzedaż koni wojskowych i źrebiąt od klaczy wojskowych.

Komenda Uzupełnień Koni Grudziądz sprzedaje drogą publicznej licytacji konie wojskowe i źrebięta od klaczy wojskowych w niżej podanych miejscowościach:

1. dnia 7. czerwca 1923 roku o godzinie 9 rano w Grudziądzu na placu ćwiczeń przy koszarach generała Hallera ulica Lipowa 14/22 w ilości przeszło 30 koni i źrebiąt.
2. dnia 12. czerwca 1923 roku o godzinie 9 rano w Chełmnie w koszarach 8 pułku Strzelców konnych w ilości do 20 koni i źrebiąt.
3. dnia 14. czerwca 1923 roku o godzinie 9 rano w Chojnicach obok gmachu Starostwa w ilości do 10 koni.
4. dnia 16. czerwca 1923 roku o godzinie 9 rano w Starogardzie na targowisku końskim w ilości przeszło 5 koni i źrebiąt.
5. dnia 19. czerwca 1923 roku o godzinie 10 rano w Pucku na rynku w ilości 2 koni.

Prawo uczęstnictwa w licytacji posiadają wszyscy jak cywilni, tak i wojskowi za wyjątkiem zawodowych pośredników w handlu koni.

* * *

Na specjalny wniosek tutejsz. Mag. skierowany do Dyrekcji Kolei Państwowych w Poznaniu otrzymał Magistrat odpowiedź tej treści:

Poznań, dnia 25. maja 1923.

Polskie Koleje Państwowe
Dyrekcja Kolei Państwow.
w Poznaniu.
Nr. dz. V/2a R/1096.

Magistrat miasta
Bydgoszczy.

W odpowiedzi na pismo L. dz. G. I. 1705/23 z dnia 18 maja br. donosi Dyrekcja, że od 1 czerwca dla połączenia miasta Bydgoszczy z Poznaniem przez Gniezno, Inowrocław będą 4 połączenia pociągami osobowemi a jedno poc. pospiesznym, podczas gdy przez Wągrowiec będą 3 połączenia; w kierunku odwrotnym linją główną 6 pociągów a przez Wągrowiec 2 (dwa) pociągi.

Pociągi z Bydgoszczy do Poznania odjadą o godzinie 2^{10}, 6^{10}, 11^{20}, 16^{05} i 22^{05} (pociąg pospieszny).

Pociągi z Bydgoszczy przez Wągrowiec odejdą o godzinie 4^{30}, 14^{10} i 17^{05}.

a

z Poznania do Bydgoszczy przez Inowrocław o godzinie 3^{25} (pociąg pospieszny) 6^{00}, 10^{00}, 15^{20}, 18^{30} i 22^{50}.

Z Poznania do Bydgoszczy przez Wągrowiec o godz. 6^{25} i 18^{10}.

Z tych pociąg wychodzący z Bydgoszczy o godzinie 11^{20} jakoteż pociągi odjeżdżające z Poznania o godzinie 6^{00} i 15^{20} są pociągami lokalnemi i mają w stacji w Inowrocławiu związek do pociągów, kursujących między Poznaniem a Toruniem wzgl. odwrotnie, podczas gdy wszystkie inne tworzą bezpośrednia połączenia.

Powiększenie chyżości pociągów, jest na razie ze względów technicznych niemożliwe.

Malinowski.

Ruch Wydawniczy.

Nakładem wydawnictwa redakcji „Zespół" przy Związku Urzędników Gminnych Rzeczypospolitej Polskiej, (Warszawa, ul. Kredytowa 16) wydany został „Podręcznik dla urzędów i działaczy gminnych" obejmujący najważniejsze przepisy prawne, związane z działalnością związków samorządowych, tudzież najniezbędniejsze informacje dla urzędów i działaczy gminnych.

Z życia miast polskich.

Kraków. O drzewostan.

Magistrat miasta Krakowa wydał zarządzenie, by w miejsce wyciętych drzew nie sadzono kasztanów, jako drzew wcześnie zamierających, lecz sadzono polskie drzewa jak brzozy, lipy i klony, które są najtrwalsze.

OBWIESZCZENIE.

Hurtownia Rzeźnicka — Tow. Akc. w Bydgoszczy przedłożyła wniosek o zatwierdzenie urządzenia solarni skór, na realności miejskiej ul. Jagiellońska 56, tom 16, karta 539, ks. gr. Bydgoszcz.

Odpływ wody, tworzące się przez solenie skór przewidzianym jest ściekami do zbiornika.

Opis i plan sytuacyjny powyżej wymienionego zakładu przemysłowego znajduje się w biurze Wydziału Miejskiego, przy ulicy Jagiellońskiej 56 I p. do wglądu w godzinach urzędowych od 9 — 1. Ewentualne sprzeciwy przeciw urządzeniu zakładu, należy wnieść w przeciągu 14 dni licząc od dnia / po ogłoszeniu niniejszego obwieszczenia do niżej podpisanego Wydziału pisemnie w dwuch egzemplarzach, albo podać takowe do protokółu. Nadmienia się, że powyższy termin jest nieprzekraczalny co do sprzeciwów, nie pochodzących z tytułów prawa prywatnego. Ustną rozprawę celem przetrząsania sprzeciwów wniesionych we właściwym czasie wyznacza się na dzień 22-go czerwca o godzinie 11 ½ w sali posiedzeń Wydziału Miejskiego, przy ul. Jagiellońskiej 56 I p.

Także w razie nieprzybycia przedsiębiorcy lub osób sprzeciwiających się w urządzeniu w mowie będącego zakładu, przystąpi się na wyznaczonej rozprawie do badania sprzeciwów.

Bydgoszcz, dnia 26. maja 1923 r.

Wydział Miejski. (—) Tabeau. Przewodn.

OBWIESZCZENIE.

Fabrvkant p. Wacław Pasikowski, zamieszkający w Czersku Polskim, m. Bydgoszcz, przedłożył wniosek o zatwierdzenie urządzenia Huty szkła na realności w Czersku Polskim parc. nr. 38, 40, $\frac{168}{41}$, $\frac{169}{41}$, $\frac{208}{39}$, $\frac{94}{4}$, $\frac{170}{8}$ ks. gr. Czersk Polski.

Odpływ wody przewidziany jest przez trzy podziemne drenowe kanały.

Opis i plan sytuacyjny powyżej wymienionego zakładu przemysłowego znajduje się w biurze Wydziału Miejskiego, przy ulicy Jagiellońskiej 56 I p. do wglądu w godzinach urzędowych od 9 — 1. Ewentualne sprzeciwy przeciw urządzeniu zakładu, należy wnieść w przeciągu 14 dni licząc od dnia / po ogłoszeniu niniejszego obwieszczenia do niżej podpisanego Wydziału pisemnie w dwuch egzemplarzach, albo podać takowe do protokółu. Nadmienia się, że powyższy termin jest nieprzekraczalny co do sprzeciwów, nie pochodzących z tytułów prawa prywatnego. Ustną rozprawę celem przetrząsania sprzeciwów wniesionych we właściwym czasie wyznacza się na dzień 22-go czerwca 1923 r. o godz. 11 w sali posiedzeń Wydziału Miejskiego, przy ul. Jagiellońskiej 56 I p.

Także w razie nieprzybycia przedsiębiorcy lub osób sprzeciwiających się urządzeniu w mowie będącego zakładu, przystąpi się na wyznaczonej rozprawie do badania sprzeciwów.

Bydgoszcz, dnia 26. maja 1923 r.

Wydział Miejski. (—) Tabeau. Przewodn.

Konkurs.

Przy Magistracie miasta Bydgoszczy wakuje od zaraz etatowa posada

a) kierownika Urzędu Podatkowego,

b) kontrolera Urzędu Podatkowego.

Reflektuje się tylko na siły pełne energji, z dłuższą praktyką komunalną (nie niżej lat 10) specjalistów w sprawach podatkowych. Uposażenie na obu posadach wedle klasy VII-mej pragmatyki miejskiej, która się wzoruje na pragmatyce państwowej, łącznie wszelkich dodatków oraz 50% dodatku komunalnego.

Koszta przeprowadzki wedle umowy.

Podania z dołączeniem życiorysu oraz wszelkich świadectw w odpisach uwierzytelnionych należy przesłać do Magistratu miasta Bydgoszczy najpóźniej do dnia 25-go czerwca 1923 r.

Referencje pożądane tylko od poważnych osób.

Magistrat.

Sprawozdanie Administracyjne za rok 1922.

Miejski Urząd Policyjny.

(Ciąg dalszy).

b) Policja administracyjna liczyła 5 oddziałów (Pl. I, II, III, IV, VI i VII) oraz Biuro meldunkowe, Kasę Policyjną i Biuro Paszportowe.

Oddziałom poszczególnym podlegały sprawy następujące:

Pl. I. — Biuro główne i personalne, sprawy personalne i ogólne.

W r. 1922 wpłynęło do Biura Pl. I. 5720 spraw, z których 9 wypadków przymusowego wychowania i 19 wypadków zmiany nazwisk opracowano.

Oprócz tego udzielono w ciągu roku

254 kart myśliwskich
471 zezwoleń na noszenie broni palnej.
292 świadectw ubóstwa i
260 różnych poświadczeń.

Nowych rozporządzeń policyjnych nie wydano.

Równocześnie prowadzi Biuro Pl. I podług rozporządzenia p. decernenta z dnia 1 VIII 1921 r. dziennik spraw tajnych dla wszystkich biur Policji Miejskiej z wyjątkiem Komisarjatu Obyczajowego i Politycznego. Dziennik tajny zawierał 37 liczb.

Pl. II. Biuro karne — sprawe karne. Załatwiono w r. 1922 następujące sprawy:

Policyjnych rozporządzeń karnych wystosowano	18.355
Wniosków o rozstrzygnięcie sądowe wpłynęło	74
z tych zostało załatwione przez wyrok	20
przez uwolnienie	5
przez cofnięcie wniosku przed rozstrzygnięciem	6

Nowych rozporządzeń policyjnych nie wydano.

Pl. III. Biuro procederowe — sprawy handlu i przemysłu, opracowało w r. 1922 następujące sprawy:

Koncesji na wyszynk i sprzed. wydano	25
Odmeldowano	15
Kart rowerowych wydano	777
Kart legitymacyjnych dla podróżujących wydano	34
Wykazów szoferskich	22
Poświadczeń dopuszczenia do ruchu	39
Zgłoszono proceder różn. rodzaju	850
Odmeldowano	264
Patentów domokrążnych udzielono	540
Wniosków na patenty wpłynęło	663
Zabaw tanecznych odbyło się	820
Zezwoleń na przedłużenie godziny policyjnej udzielono	808
Dziennik wpływu zawierał liczb	**4.313**

Wydano nowe rozporządzenia policyjne i to:

Rozporządzenie z dnia 13 maja 1922 dot. czasu otwierania i zamykania sklepów handlowych; rozporządzenie z dnia 4 września 1922 r. dot. wywieszania cenników w sklepach piekarskich.

Pl. IV. Biuro dla spraw opieki społecznej załatwiło w r. 1922:

Ogólnych spraw wchodzących w zakres biura Pl. IV.	4.420
Oprócz tego spraw dot. przedmiotów znalezionych	213
Transportów więźni oraz wychowanków	38
wypadków nieszczęśliwych zgłoszono	268
Książka kontrolna rzeczy zagubionych zawiera liczb	624

Pl. VI. Biuro zdrowotności.

W roku 1922 było czynnych w mieście Bydgoszczy:

Lekarzy	71
Lekarzy zębów i dentystów	52
Felczerów	6
Akuszerek	35
Aptek	8
Drogeryj	24
Kąpieli	4

Chorób zakaźnych zgłoszono:

	zachor.	zgonów
Płonicy	38	4
Błonicy	25	1
Febry połogowej	7	—
Tyfusu	25	3
Gruźlicy płuc i krtani	—	47
Czarnej ospy	6	1
Czerwonki	27	1

Dzieci do pierwszego szczepienia zgłoszono	3414
Zezwoleń na pochowanie zwłok wydano	1512
Paszportów na przewóz zwłok udziel.	46

Na zarządzenie Miejskiego Urzędu Policyjnego pobrano do badania chemicznego 131 próbek artykułów spożywczych. — Wydano rozporządzenie policyjne z dn. 10 kwietnia 1922 r. dot. czyszczenia naczyń do picia w lokalach restauracyjnych.

Biuro meldunkowe czuwało nad prawidłowem meldowaniem mieszkańców miasta i udzieliło wywiadów osobistych osobom prywatnym:

Pisemnie	3.170
Urzędom pisemnie	6.640
Oprócz tego telefonicznie	7.200
Razem załatwiło Biuro meldunkowe spraw	**143.013**

Nowych rozporządzeń nie wydano.

Kasa Policyjna służyła jako oddział poboczny Głównej Kasy Miejskiej i zaksiążkowała w r. 1922:

Dochód	mk. 6.242.528,00
Rozchód	mk. 6.086.433,80
Pozostało	mk. 136.094,20

Biuro paszportowe wystawiło w r. 1922 1.567 paszportów za opłatą 600 mk. względnie 6.000 mk., z tych wystawiono 16 paszportów bezpłatnie. Płatnych paszportów wystawiono do:

Szwecji	1
Francji	17
Austrji	3
Czecho-Słowacji	12
Ameryki	20
Chin	1
Jugo-Słowacji	1
Rumunji	3
Belgji	1
Anglji	1
Kanady	2
Szwajcarji	2
Niemiec	1.487
Razem	1.551

Oddziałom Policji egzekucyjnej podlegały poniżej podane sprawy:

Przez Komisarjat Obyczajowy ujęto i do więzienia pol. odstawiono ogółem	1.096
w tem a) prostytutek zawodowych	393
b) kobiet podejrzanych	703
Liczba badań mikroskopowych	703
Liczba odesłanych do stacji wenerycznochorych w ciągu roku	227
w tem a) na rzerzączkę	107
b) szankier miękki	1
c) kiłę (syfilis)	110
d) zaraźliwe choroby skóry	9
e) mężczyzn chorych na syfilis	2

Komisarjat Procederowy załatwił w czasie od 1 I 1922 r. do czasu zlikwidowania go tj. 1 IV 22 r. (w myśl rozporządzenia Magistratu) wszelkie sprawy procederowe oraz przeprowadził konfiskaty fałszowanych środków spożywczych.

Komisarjat Polityczny (Pl. VII) załatwił w ciągu roku 1922 oprócz wiele spraw charakteru politycznego 1352 spraw z Województwa. Rejestr opcji na rzęcz Polski osiągnął liczbę 4.055, dziennik dla spraw tajnych 85.

Policja budowlana opracowała następujące sprawy:

Udzielenie konsensów budowl.	178
Udzielenie konsensów budowlanych (kanalizacji i wodociągów)	33
Fachowych orzeczeń dla innych biur policyjnych	229
Spraw dot. kanalizacji i wodociągów (oprócz koncensów)	96
Spraw dot. dachów	196
Spraw dot. fasad	119
Spraw dot. chodników	125
Spraw dot. szyldów firmowych	133
Nałożono kar policyjnych	69
Wniosków w sprawie budynków grożących zawaleniem opracowano	123
Udzielono zezwoleń na rozebranie	39
Nowych rozporządzeń pol. nie wydano.	

Miasto Bydgoszcz utrzymuje też więzienie policyjne. W tym ulokowano w r. 1922 aresztowanych przez Pol. Państw. 2.288 przez Policję Miejską 611
Z opłaty uiściło się 390 aresztantów.

Sprawami administracji Policji Miejskiej w roku 1922 kierował 1 dyrektor biur pol. z personelem składającym się z 1 sekretarza, 4 asystentów, 1 dozorcy więzienia pol. i mniejwięcej 51 funkcjonarjuszy (Liczba ta zmieniła się podług zapotrzebowania).

W biurze Zdrowotności (Pl. VI) pracowało oprócz tego 2 egzaminowanych dezynfektorów i 2 kontrolerki dla spraw przybranych dzieci.

Dla wykonania spraw pisemnych zatrudnionemi były 4 stenotypistki. — Sprawy służby niższej załatwiło 3 woźnych pod kierownictwem 1 nadwoźnego, pełniącego jednocześnie obowiązki kasztelana policyjnego. Ogółem 70 urzędników dla służby wewnętrznej. Razem z liczbą w urzędach policji zewnętrznej 70 — 29 — 99.

Jak wykazują dzienniki wpływu, liczba spraw załatwionych w roku 1922 przez urząd policyjny wynosiła 76.892

Oprócz tego obsłużono w każdym poszczególnym biurze przeciętnie 50—100 osób dziennie.

Urząd Badania Środków Spożywczych.

Cel urzędu jest badanie i kontrolowanie środków spożywczych tak dla ludzi jak dla zwierząt. Pozatęm troszczyć się musi urząd o to, żeby przedmioty, służące do użycia ludzkiego np. różne farby, materje, naczynia i tem podbne rzeczy nie zawierały takich składników, któreby szkodzić mogły zdrowiu

Dwa są sposoby kontrolowania wymienionych rzeczy. Pierwszy jest ten, że organa policyjne same lub za pomocą ludzi prywatnych, posiadających zaufanie, zakupują i stwierdzają dobroć towaru, gdy uważają towar za niedobry, przysyłają go do dokładniejszej analizy do urzędu.

Drugi sposób polega na tem, że urząd sam wysyła rzeczoznawców do poszczegól-

nych sklepów i fabryk w celu urządzenia rewizji, zabiera towary do urzędu w celu zbadania, służy radą, w jaki sposób przechowywać należy towary, by nie uległy zepsuciu itd. Jak się wykazało, pierwszy sposób bardzo mało przynosi korzyści, szczególnie po małych miasteczkach i wioskach dla tego, że urzędnicy policyjni bardzo mało lub żadnego pojęcia nie mają o kontrolowaniu i ocenianiu poszczególnych środków żywnościowych.

Zaś drugi sposób tz. fachowy jest wydajniejszy, jedynie koszta podróży i inne wydatki, których wzbrania się poszczególny magistrat lub gmina płacić, a które urząd pokrywać musi z własnego budżetu nie pozwalają kontroli należycie przeprowadzić. Z drugiej zaś strony brak wyszkolenia personelu lub częsta jego zmiana przeszkadza w umiejętnem prowadzenie całej sprawy.

Ponieważ kontroli podlega nietylko sama Bydgoszcz, lecz całe Pomorze i obszar należący dawniej do rejencji bydgoskiej praca jest dosić uciążliwa i wymaga wiele mozołu i trudu.

Że urząd najwięcej zajął się Bydgoszczą, jest rzeczą wyrozumiałą, gdyż na pierwszym miejscu obywatel tutejszy wymagać może, żeby się w danym wypadku nim zaopiekować. Dlatego zbadano w tym czasie wszystkie sklepy środków żywnościowych jak kolonjalne, piekarnie i rzeźnickie, gdzie szczególnie zważano na czyste przechowanie towarów. Gdzie zachodziły braki, otrzymali poszczególni właściciele nagany a w razie ciężkiego przekroczenia i kary policyjne. Szczególnie u niektórych rzeźników zauważać się dało małe wyrozumienie o czystości, a z tych wyróżniali się znów ci, którzy swój towar sprzedają w jatkach. Dla braku ubikacyj urządza ostatnia kategorja rzeźników fabrykację kiszek w kuchni. Takiemi panami musiała się zająć policja.

Taksamo urządzono rewizję we wszystkich fabrykach wód mineralnych, gdzie jednak zauważyć było można większe przestrzeganie czystości i porządku. Jedynie butelki nie były zaopatrzone w napisy to dla wygody fabrykanta, albo jak się tłómaczą, by towaru odpowiednio nie przedrażać. I tu policja uczynić musiała swój obowiązek.

Jak ze załączonego zestawienia wynika, wykonano razem 3257 analiz.

Z wyrobów mięsnych uległo mięso siekane zakwestjonowaniu i to z powodu dodania zakazanych środków konserwujących, które spowodują świeży wygląd mięsa, mimo to towar jest stary i w błąd wprowadzić może konsumenta.

Pomiędzy rybami znalazły się sielawki zupełnie spleśniałe i zgniłe i [illegible] musiały konfiskacie.

Pod względem wyrobu kiszek rzeźnicy zadawają sobie mało trudu. Specjalnie kiszki czosnkowe tyle zawierały wody, że nie warto były połowy zapłaconej ceny. Bo jeżeli kiszka zawiera 88 proc. wody, cóż w niej pozostaje spożywnego! Dla zatuszowania nadmiernego dodatku wody dołączają niektórzy fabrykanci tak pożądanego artykułu mąkę, żeby więcej wiązała wody. Miejmy nadzieję, że na przyszłość po dość wysoko wymierzonej karze przewinienia takie nie będą się powtarzały.

Jako jeden z najważniejszych środków żywnościowych zasługuje mleko, przedewszystkiem na bardzo dokładną i obszerną kontrolę, dlatego szczególną opieką otaczał urząd mleczarnie i poszczególne składy mleka. Tutaj rozwinięto wielką działalność i zdaje się, że nastąpiło polepszenie. Ponieważ jaknajmniejszem przewinieniem zajmuje się policja, fałszerzy mają się więcej na baczności. Po zlikwidowaniu urzędu procederowego dnia 1 kwietnia musiał urząd intenzywniej tą sprawą się zająć, gdyż policja państwowa, która przejęła funkcje urzędu procederowego, z powodu braku personelu mało się o to troszczyła.

Pod względem hygienicznym zauważać było można duże braki, szczególnie przy transporcie i przechowaniu mleka, gdzie naczynia były tak brudne, iż spowodowały zkwaśnienie się mleka.

Jak ze zestawienia wynika, zbadano 2000 prób, co dostatecznie dowodzi o zbyt intenzywnem zajęciem się tą kwestją.

Sprawa mąki przybiera w ostatnim czasie niepożądany obrót, mianowicie mnożą się skargi na młynarzy, że zamiest czystej mąki przennej, dostarczają mąkę mieszaną i pszenną ze żytnią. Badania stwierdziły słuszność tych skarg i urząd spowodował ukaranie niesumiennych. Przy rewizji u piekarzy zauważono u jednego piekarza naczynie ze starym chlebem namoczonym. Chleb ten wyglądał wprost wstrętnie, wydawał zapach nieprzyjemny, był zupełnie spleśniały i brudny. Jak dalsze dochodzenia sprawy wykazało, piekarz używał ten preparat jako dodatek do wypiekania świeżego chleba.

Badania kaszy, kaszki i podobnych artykułów wykazało wielkie braki. Kupcy mało dbają o czystość w szufladach zawierających te środki, tak że z czasem lęgą się robaki, myszy zostawiają swe ślady nie mówiąc już o pajęczynie i innym brudzie.

Pomiędzy proszkami do pieczenia znalazł się jeden, który składał się tylko z mąki i do przeznaczonego celu absolutnie się nie nadawał.

Także musztardę fałszowaną napotkano w czterech przypadkach i to przez dodanie mąki i sztuczne zabarwienie.

Ocet jako artykuł potrzebny w każdej kuchni jest u kupca w wielkim zaniedbaniu jedynie co do ceny to umieją się wszyscy sprzedający zastosować. Tak kosztuje ocet czy on zawiera 2½ czy 6 proc. kwasu octowego równo. Pod mikroskopem zobaczyć można pełno brudu, robaczków i innych zbytecznych składników. W jednym wypadku ocet zawierał cynk, który się tam dostał przez zachowanie octu w naczyniu cynkowem.

Wiele hałasu narobiła sprawa tzw. bomb czekoladowych, które teraz masami spotyka w naszych cukierniach. Artykuł ten bardzo smaczny ma jedną wadę, mianowicie podlega szybko zepsuciu a tem prędszemu, gdy składniki przy fabrykacji nie były świeże. Dlatego nie radzimy zaopatrywać się w większe zapasy.

Marmelady i powidła, tak bardzo szanowane w czasie wojny, marny mają teraz pobyt. W jednym wypadku niesumienny dostawca rozcięczył powidła wodą zbyt namacalnie, tak, że zawierały 70 proc. tego taniego dodatku.

W pięciu wypadkach towar był zupełnie kwaśny, spleśniały i do użycia absolutnie się nie nadawał.

Fabrykantom limoniady jak wogóle wszystkiem, którzy używają cukier do swych wyrobów przypomnieć należy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1922 zakazujące używania sacharyny do środków spożywczych.

Mimo kilkakrotnych napomnień w gazetach zaszły znów dwa wypadki gotowania i przechowywania soków owocowych w naczyniach cynkowych. Cynk z powodu zawartości kwasów w sokach rozpuszcza się i spowodować może zatrucie.

Co do miodu wymienić tu wypada, że nie stwierdzono żadnych przekroczeń.

Napoje wyskokowe (alkohol, wódki, likiery, koniaki itd.) podlegały bardzo często dokładnej analizie. Skargi na zły smak „czystej" były uzasadnione, gdyż zawierała za wiel oleju fuzlowego. Pod nazwą koniak lub wypalanka wina spotyka się różne preparaty składające się z okowity, sztucznego barwniku i esencji, nie mającego nic wspólnego z winem prócz nazwy. Na przyszłość urząd energicznie zająć się musi tą sprawą. Zawartość okowity umieszczona na nalepkach, nie zawsze odpowiada rzeczywistości. W jednym wypadku była różnica o 10 procent.

Pomiędzy badaniami toksykologicznemi i fizyologicznemi zasługuje na wzmiankę kawa, do której dodano w celu zatrucia sody żrącej i lekarstwo, do którego pewna czuła mężatka dosypała trucizny na szczury, aby ułatwić swemu mężowi wędrówkę na drugi świat.

Jako paszę do koni starał się pewien zbożowiec sprzedawać otręby, zawierające mniejszy lub większy dodatek piasku. Dodatek ten wynosił od 16—81 procent.

Zestawienie
prób badanych w Urzędzie Badania Środków Spożywczych w roku 1922.

	Ogólna badań	liczba zakwestjonowań
Mięso i towary mięsne	21	3
Ryby	12	1
Kiszki	125	17
Jaja	139	139
Mleko i t. d.	1987	284
Ser	39	3
Tłuszcz i olej do jedzenia	96	31
Mąka, chleb, placek, makarony i t. d.	142	8
Drożdże i proszek do pieczenia	16	2
Korzenie	32	4
Ocet	25	4
Cukier i cukierki	28	1
Powidła, marmelady, limonjady, soki, owoc i t. d.	83	12
Warzywa, owoce, owoce suszone, konserwy	26	6
Miód i sztuczny miód	14	—
Spirytusy	92	4
Woda	120	2
Wino	5	1
Piwo	27	—
Kawa i surogaty do kawy	52	2
Herbata	7	—
Kakao i czekolada	23	—
Tabaka	5	—
Artykuły do innych potrzeb	8	—
Środki konserwujące	3	—
Badania fizyologiczne i toksykol.	9	1
Badania techniczne	102	5
Badania środków hygienicznych i tajnych	9	—
Inne badania	10	—
Razem	3257	530

Skontrolowano:

sklepów kolonjalnych	134
„ piekarskich	61
„ rzeźnickich	105
zakładów wód mineralnych	10

Urząd Bud. Pod.

Skład osobowy:

Decernent Radca Regamey,
1 naczelny inżynier
1 kierownik
1 inżynier miejski
1 technik
1 asystent
8 sił pomocniczych biurowych
1 woźny.

A. Roboty budowlane.

Roboty brukarskie.

Brukowanie ulic przez przedsiębiorców nie prowadzono.

Naprawa nadbrzeży.

Żadnych napraw nie było.

Naprawa ulic.

Na naprawę bruków własną kolumną brukarsko-reparacyjną wydano 1922 r. 14 320 000 marek.

Prócz robót wyżej wskazanych prowadzono roboty doraźne i to:

1. Szretery. Plac sportowy:

a) Roboty ziemne około 14000 mtr. sześć.

b) Zażużlowane bieżni 2400 mtr. kw.

2. Budowa ulic okalających plac sportowy.

a) Ulica zachodnia, robót ziemnych 2250 mtr. sześć.

b) Zużlowania jezdni 2100 mtr. kw.

c) Ulica wschodnia, robót ziemnych 3500 mtr. sz.

d) Ulica północna, robót ziemnych 320 mtr. sz.

e) Zużlowania jezdni 500 mtr. kw.

f) Ulica południowa, robót ziemnych 440 mtr. sz.

3. Ulica Chopina. Przedłużenie na połączenie z Senatorską przy torze dojazdowym:

a) Robót Ziemnych 1525 mtr. sz.

b) Zużlowanie jezdni 2400 mtr. kw.

4. Ulica przy projektowanej Akademji Rolniczej.

Robót ziemnych 1700 mtr. sz.

5. Ulica Smukalska.

Robót ziemnych 4174 mtr. sz.

6. Ulice między mostami kolejowemi a Ludwikowem.

Do 1-go stycznia wykonano robót ziemnych 18000 mtr. sz.

7. Ulica Chopina (część środkowa):

Zużlowanie jezdni chodn. 2700 mtr. kwadratowych.

8. Ul. Poniatowskiego:

a) Robót ziemnych 2000 mtr. sz.

b) Zużlowanie jezdni chodn. 2500 mtr. kw.

9. Rozszerzenie sieci wodociągów (cfr. F, 2)

a. ulica Stroma:

ułożono rur wodociągowych o średnicy ∅ 150 mm,

między ulicami Szwederowo a Orlą 216 mtr.

b) Ul. Ugory:

ułożono rur wodociągowych o średnicy ∅ 125 mm,

od ulicy Podgórnej 99 mtr.

B. Pomiary.

1. Prace polne: Z powodu rozszerzenia granic obrębu miejskiego przez przyłączenie przedmieść przeprowadzono w dalszym ciągu trjangulację i położono poligony w Wielkich Bartodziejach i Małych Kapuściskach. W celach przyjęcia części szosy Gdańskiej i Szubińskiej na rzecz gminy miejskiej wykonano pomiar tych szos. Dla informacji Urzędu Własności Miejskich pomierzono folwark Biedaczkowo oraz wytyczono kilka nowych ulic. Grunta miejskie podzielono na małe parcele, aby je wypuścić w dzierżawę.

2. Prace biurowe: Obliczono nowe ustanowione punkta trygonometyczne i poligony, obliczono i skartowano folwark Biedaczkowo, obliczono i naniesiono szosy Szubińską i Gdańską. Na życzenie Magistratu wykonano kartę

Bydgoszczy z przedmieściami z uwzględnieniem ulic w polskiem brzmieniu w skali 1 : 15000 podług karty topograficznej.

C. Linie regulacyjne.

Nowych linji regulacyjnych dla ulic nie ustalono w roku 1922.

D. Stacja pomp kanałowych.

1. Cieczy wypompowano 1148102 kbm.
2. Maszyny pracow. ogół. 3987 godzin.
3. Węgla spalono 827 300 kg.

E. Kanalizacja.

Kanały składają się z rur następujących:

1. Podwójny profil z betonu cementowego.

Profile

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	murowany kanał	razem w bież. mtr.
22 579,81	8 328,83	4 284,97	2 320,10	2 348,71	1 045,16	1 398,04	215,70	42521,32

2. Pojedyńczy profil z cementow. betonu	16 319,38
2. Murowany kanał .	1 430,30
4. Rury sztukowane .	4 626,40
5. Kombinowane rury z cementow. betonu	1 441,54
razem	66 388,94 mtr.

F. Wodociągi.

1. Długość sieci rurowej:

450 mm w świetle rur przew.	495052 b. mtr
400 „ „ „	98392 „ „
350 „ „ „	25800 „ „
275 „ „ „	32080 „ „
200 „ „ „	63932 „ „
175 „ „ „	363674 „ „
150 „ „ „	283146 „ „
125 „ „ „	836444 „ „
100 „ „ „	2176496 „ „
80 „ „ „	1123800 „ „
40 „ „ „	114660 „ „
	1 0 „ „

2. Dochodzi wskutek rozszerzenia sieci (porównaj też A, 9

ul. Stroma 150 mm w świetle	21600 „ „
ulica Ugory 125 mm „	9900 „ „
razem	5659976 mtr.

G. Stacja Wodociągowa.

Z użycie wody w roku 1922.

Wypompow. ilość wody kbm. 2249129.
Przeciętna ilość dzienna kbm. 8179.

Największa ilość dzienna (dnia 10. 6.) kbm. 11 858.
Najmniejsza ilość dzienna (dnia 26. 12.) kbm. 6 336.
Zużycie gazu dla motorów kbm. 58 844.
Maszyna nr. 1 była w ruchu godz. 4 154.
Maszyna nr. 2 była w ruchu godz. 2 596.
Maszyna nr. 3 była w ruchu godz. 4 169.
Zużycie koksu kg. 367 414.
Olej, materjał do czyszczenia i t. d. mk. 883 496.

H. Pomiar poziomu wody zaskórnej.

Poziom wody zaskórnej obniżył się w roku 1922 cokolwiek.

Wymiary wykazały:

Przeciętny poziom wody w studniach resp. rurach obserwacyjnych.	+ P. N. (ponad poziom normalny).
Studnie (34)	
Kwiecień	46,27 m.
Maj	46,37 m.
Czerwiec	46,15 m.
Lipiec	46,14 m.
Sierpień	46,24 m.
Wrzesień	46,29 m.
Październik	46,38 m.
Listopad	46,42 m.
Grudzień	46,50 m.

(Dalszy ciąg sprawozdania w nast. numerze).

Józef Zernicki. Drukiem: „Drukarni ...